

[نور ۳۰] - قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ

[نور ۳۱] - وَ قُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلَا لِيُضْرَبْنَ بِحُضْرَتِنَّ عَلَى خُبْرِهِنَّ ...

به مردان با ایمان بگو: «دیده فرو نهند و پاکدامنی ورزند، که این برای آنان پاکیزه‌تر است، زیرا خدا به آنچه می‌کنند آگاه است.»
و به زنان با ایمان بگو: «دیدگان خود را [از هر نامحرمی] فرو بندند و پاکدامنی ورزند و زیورهای خود را آشکار نگردانند مگر آنچه که طبعاً از آن پیداست. و باید روسری خود را بر گردن خویش [فرو] اندازند...»

توصیه‌نامه سیاستی و اجرایی پوشش دانشگاهی در دانشگاه‌ها (ویرایش نخست)

راهکارها و اقدامات اجرایی	راهبردها	ردیف	
پرهیز از ظاهرگرایی صرف (تمرکز بر باور و پوشش عفیفانه به صورت توأمان)	رعایت الزامات نگرشی و متولیان و مجریان	۱	
توجه توأمان به رفتار و پوشش عفیفانه در پسران و دختران (پرهیز از نگاه تک‌جنسیتی)			۲
پرهیز از نگاه افراطی و تفریطی به حد حجاب در محیط دانشگاه (تعریف کیفیت پوشش بر اساس شرع و متناسب با عرف محیط دانشگاهی)			۳
تقدم رویکردهای همدلانه بر رویکردهای آمرانه و تحکم‌آمیز (مواجهه هوشمندانه و گام به گام با موارد هنجارشکن)			۴
تشکیل کارگروه پوشش دانشگاهی (عفاف و حجاب) پیرو مصوبه ۸۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی «مجموعه تکمیلی راهکارهای گسترش فرهنگ عفاف و حجاب» اعضاء: رئیس دانشگاه (رئیس)، معاون فرهنگی و اجتماعی (جانشین رئیس)، مدیر کل فرهنگی دانشگاه (دبیر)، مسؤول نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه، معاون آموزشی، معاون دانشجویی، مدیر کل حراست، رئیس مرکز بازرسی و پاسخ‌گویی به شکایات، مسؤول بسیج اساتید، نماینده کمیته انضباطی، نماینده گروه معارف، رئیس مرکز مشاوره و دو نفر از اعضای هیأت علمی مرتبط به صورت داوطلبانه؛ و استفاده از ظرفیت تشکل‌های دانشجویی تشکیل این کارگروه بسته به ظرفیت دانشگاه‌ها، در سطح دانشکده‌ها نیز مؤثر است.	استفاده بهینه از ظرفیت ساختارها و سازوکارها	۲	

<p>به روزرسانی، اطلاع رسانی و تبیین ضوابط پوشش^۱ در دانشگاه برای همه مخاطبان بویژه دانشجویان نورود به شیوه‌های گوناگون: سامانه آموزشی (گلستان)، نصب بنر در ورودی دانشگاه و دانشکده‌ها و سراهای دانشگاهی، تولید و پخش انیمیشن یا کلیپ در فضای مجازی و مانند آن در خصوص ضوابط؛</p> <p>درج آیین‌نامه‌ها و ضوابط مرتبط در سامانه آموزشی به شیوه‌ای که موافقت و مطالعه کامل آن از سوی دانشجویان، مورد تأیید ایشان قرار گیرد.</p> <p>با همکاری معاونت‌های آموزشی و دانشجویی</p>	۲	استفاده بهینه از ظرفیت ساختارها و سازوکارها	۲
<p>تشکیل کمیته هادی و راهبری</p> <p>این کمیته عمدتاً با اعضای غیرحقوقی و اساتید و کارشناسان داوطلب مشاور ذیل کارگروه پوشش دانشگاهی و به منظور اجرا و راهبری بخشی از راهبرد ۶ توصیه‌نامه حاضر، تشکیل می‌شود.</p> <p>با هماهنگی معاونت فرهنگی اجتماعی و نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها</p>	۳		
<p>تشکیل کمیته معین دانشجویی</p> <p>این کمیته در سطح دانشگاه با هدف مشارکت دانشجویان و استفاده از نظرات، پیشنهادهای و توان تشکل‌ها و گروه‌های دانشجویی در این حوزه تشکیل می‌شود.</p> <p>با هماهنگی معاونت فرهنگی اجتماعی و نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها</p>	۴		
<p>برگزاری کارگاه‌ها و کلاس‌های آموزشی در موضوع سبک زندگی عیفاً با حضور اساتید برجسته برای دانشگاهیان؛</p> <p>با همکاری نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه و مرکز مشاوره.</p>	۱	تبیین، آموزش و	۳
<p>برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی کوتاه مدت با موضوعاتی چون حقوق، تکالیف و هویت دانشگاهی، آداب و شؤون حضور در کلاس و</p>	۲	معرفت‌افزایی	

^۱ ناظر بر این مصوبات و ابلاغیه‌ها:

- (الف) ابلاغیه معاون فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به شماره ۸/۱۶۱۱۴۸ مورخ ۱۳۹۸/۰۷/۰۳؛
- (ب) مصوبه جلسه ۳۳۱ شورای اسلامی شدن دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی "مجموعه اقدامات عملیاتی برای حفظ و تقویت پوشش و اخلاق حرفه‌ای، بند ۵"
- (ج) "آیین نامه انضباطی دانشجویان"، مصوبه مورخ ۱۳۷۴/۴/۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی (بند ۳، ماده ۶)
- (د) "مصادیق پوشش مجاز و غیر مجاز دانشجویان"، مصوبه جلسه ۱۹۷ شورای اسلامی شدن دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی
- (ه) "آیین نامه حفظ حدود و آداب اسلامی در دانشگاه‌ها"، مصوب جلسه ۱۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی، مورخ ۱۳۶۶/۵/۱۳.

دانشگاه، آسیب‌های اجتماعی، مهارت‌های ارتباطی، مقابله با مزاحمت‌های جنسی و... بویژه برای نوورودان؛ با همکاری معاونت، نهاد نمایندگی و مرکز مشاوره.			
برگزاری دوره‌های آموزشی مرتبط با مسائل فرهنگی و آسیب‌های اجتماعی برای خانواده‌های دانشجویان به‌ویژه برای نوورودان در بدو ورود به دانشگاه؛ با همکاری معاونت فرهنگی اجتماعی و آموزشی، نهاد نمایندگی، و مرکز مشاوره	۳		
برگزاری اردوهای فرهنگی و در نظر گرفتن برنامه‌های جذاب آموزشی و توجیهی در آنها؛ با همکاری معاونت فرهنگی اجتماعی و نهاد نمایندگی	۴		
برگزاری کرسی‌های نظریه‌پردازی و آزاداندیشی با موضوع عفاف و حجاب؛ با همکاری معاونت پژوهشی و با استفاده از ظرفیت تشکل‌های دانشجویی	۵	تبيين، آموزش و معرفت‌افزایی	۳
برگزاری دوره‌های تبیینی برای مجریان و متولیان: کارگاه‌های آموزشی برای اساتید و کارشناسان داوطلب مشاور (کمیت‌ه هادی و راهبری)، کارکنان حراست که وظیفه شناسایی را برعهده دارند و کلیه افراد حاضر و مؤثر در این فرایند با همکاری معاونت آموزشی	۶		
برنامه‌ریزی جهت استفاده از ظرفیت اساتید برای اعتلای شؤونات دانشگاهی و اجرای برنامه‌های مناسب جهت تقویت نقش تربیتی اساتید و روحیه شاگردپروری در میان ایشان با همکاری معاونت آموزشی و نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها	۷		
مشاوره و گفت و گو با دانشجویانی که قوانین را در این خصوص رعایت نمی‌کنند با هدف اقناع (گام ششم از راهبرد ۶ همین توصیه‌نامه)؛ با همکاری دفتر مشاوره و اساتید داوطلب	۸		
حمایت از پایان‌نامه‌ها و پژوهش‌های مرتبط با هویت دانشگاهی، حقوق و تکالیف دانشجویان، پوشش دانشگاهی، اخلاق و فرهنگ دانشگاهی از طریق فراخوان و اعلام عمومی با همکاری معاونت پژوهشی	۱	مطالعه و پژوهش	۴
طراحی و اجرای پژوهش‌های کاربردی از قبیل پیمایش، نظرسنجی، فراتحلیل و... در خصوص رصد علمی وضعیت فرهنگی اجتماعی دانشگاه جهت	۲		

<p>بهره‌برداری در برنامه‌ریزی‌ها با همکاری گروه‌های علمی دانشکده‌ها با همکاری پژوهشکده‌ها و مراکز تحقیقاتی دانشگاه</p>			
<p>تولید ادبیات جدید و به روز در حوزه عفاف و حجاب از طریق تألیف کتاب، مقاله، نشریه، بروشور و ... با همکاری پژوهشکده‌ها و مراکز تحقیقاتی مرتبط در دانشگاه / نهاد</p>	۳	مطالعه و پژوهش	۴
<p>آسیب‌شناسی و پایش علمی اثربخشی و کارآیی اقدامات صورت گرفته توسط دانشگاه در بهبود وضعیت پوشش و آداب دانشگاهی و ارائه نتایج و بازخورد آنها به کارگروه پوشش دانشگاهی، شورای هادی و سایر مسئولان دانشگاه با همکاری معاونت پژوهشی</p>	۴		
<p>حمایت از فعالیتهای علمی و ترویجی هیأت‌ها، کانون‌های فرهنگی-هنری، تشکل‌ها و انجمنهای علمی در موضوعات مرتبط با ارتقاء شؤونات دانشگاهی</p>	۱	پشتیبانی و ترویج	۵
<p>برپایی نمایشگاه‌های پوشش دانشگاهی جهت ارائه الگوهای مناسب پوشش با در نظر گرفتن تنوع فرهنگی، با مشارکت تولیدکنندگان حوزه پوشش با تخفیف‌های مناسب و ظرفیت دانشکده‌های هنر در طراحی مد و لباس با استفاده از ظرفیت دانشکده‌های هنر، تشکل‌های دانشجویی و کانون‌های فرهنگی هنری</p>	۲		
<p>مصاحبه با صاحب‌نظران و انتشار دیدگاه‌های آنان در خصوص ضرورت و آثار رعایت شؤون، ارزشها و اخلاق اسلامی در دانشگاه</p> <p>با همکاری نشریات و تشکل‌های دانشجویی با حمایت معاونت فرهنگی اجتماعی</p>	۳		
<p>حمایت از تولیدات رسانه‌ای اعم از فیلم، نماهنگ، انیمیشن، تئاتر دانشگاهی</p> <p>با همکاری کانون‌های فرهنگی و هنری</p>	۴		
<p>استفاده حداکثری از ظرفیت فضای مجازی در تبلیغ و اشاعه پیام‌های اخلاقی و آگاه‌سازی مخاطبان</p> <p>با همکاری دفتر مشاوره</p>	۵		
<p>معرفی دستورالعمل‌ها و ضوابط پوشش در دانشگاه‌های دنیا^۲</p>	۶		
<p>اهداء بسته‌های تبیینی و ترویجی در موضوع شؤونات دانشگاهی به دانشجویان نوورود و خانواده‌های دانشگاهیان</p>	۷		

^۲ Dress Code

	با همکاری نهاد نمایندگی		
۸	برگزاری مسابقات کتاب‌خوانی در ترویج شؤونات دانشگاهی با هدف تبیین فلسفه و کارکردهای عفاف و حجاب با همکاری دفتر نهاد و معاونت فرهنگی اجتماعی	پشتیبانی و ترویج	۵
۹	انجام مؤثر و جذاب تبلیغات محیطی با همکاری روابط عمومی		
۱۰	شناسایی و بهره‌گیری از ظرفیت مجموعه‌ها و گروه‌های مردمی و سازمانهای مردم‌نهاد فعال در حوزه عفاف و حجاب در سطح استانی و ملی		
	اجرای گام به گام سیاست‌های مواجهه هوشمندانه و مدبرانه با موارد خلاف ضوابط دانشگاه این مراحل، باید به صورت گام به گام و با لحاظ کردن نکات و ظرافت‌های اجرایی آن در هدایت دانشجویان اجرایی شود.	مواجهه هوشمندانه و مدبرانه با موارد هنجارشکن	۶
۱	گام اول: تشکیل شورای هادی و راهبری به منظور اجرای گام به گام؛ اعضای شورا: مسؤول شورا (معاون فرهنگی دانشگاه یا یکی از اساتید دغدغه‌مند و محبوب به انتخاب معاون فرهنگی و اجتماعی)، معاون دانشجویی، کارشناس/کارشناسان شورا یکی از کارشناسان فعال و محبوب در بین دانشجویان به انتخاب معاونت فرهنگی و اجتماعی)، نماینده حراست، اساتید مشاور و داوطلب دارای ویژگی‌های محبوبیت، تخصص، حسن خلق و معاشرت با دانشجویان با معرفی معاونت آموزشی و دفتر مشاوره و بسیج اساتید؛		
۲	گام دوم: معرفی موارد هنجارشکن توسط حراست، اساتید، کارکنان و... به معاونت فرهنگی و اجتماعی دانشکده/دانشگاه برای راستی‌آزمایی و پالایش.		
۳	گام سوم: تماس با دانشجوی هنجارشکن و دعوت به گفت و گو با ذکر مکان و زمان جلسه بدون اشاره به موضوع از طریق کارشناس آموزش (با هماهنگی شورای هادی و استاد مشاور مربوط)؛		
۴	گام چهارم: طرح موضوع به صورت همدلانه و صمیمانه با دانشجو توسط اساتید مشاور داوطلب کمیته هادی و راهنمایی وی؛		

۳ با توجه به اهمیت و حساسیت اجرای گام به گام مراحل راهبرد ۶، لازم است این شورا با مسؤولیت معاون فرهنگی و یکی از اساتید مورد اعتماد و همکار با معاونت فرهنگی و اجتماعی تشکیل شود و به منظور پیشگیری از آسیب‌های احتمالی مثل عدم رعایت کرامت دانشجو، عدم امانتداری در خصوص مسائل شخصی دانشجو، پیامدهای احتمالی ارتباط صمیمی استاد مشاور و دانشجو و موارد مشابه، دیگر اعضای آن نیز با دقت و وسواس بالا انتخاب شوند.

تقدیر کلامی از دانشجو در صورت همراهی و پذیرش، توسط استاد مشاور ^۵			
گام پنجم: در صورت عدم همراهی دانشجو: معرفی به معاونت دانشجویی جهت ارائه آموزش‌های لازم در عین حفظ کرامت دانشجو طبق رویه‌های مشاوره‌ای	۵	مواجهه هوشمندانه و مدبرانه با موارد هنجارشکن	۶
گام ششم: اطلاع‌رسانی به خانواده دانشجو توسط معاونت دانشجویی در صورت تداوم عدم رعایت قانون و ضوابط دانشگاه و دعوت از ایشان برای گفت‌وگوی بیشتر در صورت نیاز ^۶ ؛	۶		
گام هفتم: تذکر به دانشجو بر اساس مفاد آیین‌نامه انضباطی و ضوابط پوشش دانشگاهی در صورت تکرار قانون‌شکنی بعد از طی مراحل پیشین اقناعی و گفت‌وگومحور؛ (هشدار مبنی بر معرفی به کمیته انضباطی طبق قانون) توسط معاونت دانشجویی	۷		
گام هشتم: معرفی دانشجوی قانون‌شکن به کمیته انضباطی توسط معاونت دانشجویی و اجرای «شیوه‌نامه اجرایی آیین‌نامه انضباطی دانشجویان مصوب وزارتین علوم و بهداشت» برای آن دسته از دانشجویانی که مراحل اقناعی قبلی برای ایشان کارساز نبوده است. ^۷	۸		

^۴ نحوه انتخاب اساتید مشاور و شیوه برخورد و تعامل آنان با دانشجو در مرحله گفتگو بسیار حائز اهمیت است. حفظ کرامت دانشجویان و عدم ایجاد تنش و آسیب روانی برای آنان از نکات کلیدی است که باید مورد توجه اساتید مشاور و همکار شورای هادی باشد. در این مراحل با توجه به اینکه ممکن است جلسات خصوصی بین استاد و دانشجو برگزار شود و استاد به ناچار وارد حریم خصوصی دانشجو می‌شود، آسیب‌هایی پیش‌بینی می‌شود که به نظر می‌رسد انتخاب استاد زن برای دانشجوی دختر و استاد مرد برای دانشجوی پسر راهکار مناسبی باشد.

^۵ این جلسه و فضای حاکم بر آن نقشی بسیار کلیدی در تغییر رفتار افرادی که ناخواسته یا ناآگاهانه در این فضا قرار گرفته‌اند دارد، لذا همدلی، فضای مثبت و سازنده و چه بسا، اهدای یک هدیه فرهنگی مناسب که شکلی ماندگار و یادگار داشته باشد، بتواند در تلطیف و اثربخشی آن بسیار مؤثر باشد.

^۶ با توجه به اینکه ممکن است شاهد مقاومت و یا حتی برخوردهای غیرقابل انتظار از طرف خانواده‌ها باشیم، لازم است این موارد در نهایت احترام و با حفظ شوون و به صورت دوستانه مطرح شود.

^۷ شیوه‌نامه اجرایی آیین‌نامه انضباطی دانشجویان، مصوب وزارتین بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و علوم، تحقیقات و فناوری، مرداد ۱۳۹۸ (ماده ۵۱ به طور خاص).